СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 71. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 27. марта, 1926. VOL. XXXIV. No. 71. Jersey City, N. J., Saturday, March 27, 1926. THREE CENTS

ПОЛІЦІЯ ПОБИВАЄ СТРАЙКАРІВ

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 25. марта. — Недалеко мосту почерез ріку Пасейк на Акерман Евеню прийшло нині сполудня до бійки, межи полісменами а страйкарами текстильних фабрик. Поліція з палками в руках напала на страйкарів та побила кількох страйкарів досить поважно.

Страйковий комітет розіслав до всіх текстильних робітників зазив до організовання, а рівночасно старається дістати допомогу від Американської Федерації Праці.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ РЕҐІСТРАЦІЇ ЧУЖИНЦІВ.

ВАШИНГТОН, 25. марта. — Перед іміґраційним комітетом палати послів зявилося нині велике число свідків, які противилися ухваленню нового закона, після котрого малобися наложити на чужинців обовязок реґістрації, а уряд мавби право депортувати всіх ненатуралізованих іміґрантів, які поповнили злочин, за який їх засуджено на рік вязниці. Як свідки виступали представники Союза Американських Вольностий, Американської Федерації Праці, тощо.

ПІВТОРА СОТКИ ФАЛШИВИХ ЛІКАРІВ В САМОМУ НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК, 25. марта. — Департамент здоровля постановив помогти федеральному судови вичистити місто з обманців, які, не маючи на се відповідного образовання ні дозволу, практикують медицину. Департамент здоровля має на своїм списі таких „лікарів" півтора сотки імен. Більшість сих лікарів почала лікарювати в час інфлюенци.

СЕНАТ ПРО ДОВГИ ІТАЛІЇ.

ВАШИНГТОН, 25. марта. — Сенатор Смут почав нині заповіджену з давна дебату про договір межи Америкою а Італією в справі сплачування італійських воєнних довгів. Сенатор признав, що Італія дістала лагідні умови, але вона дала доказ, що вона хоче заплатити все, що лежить у її силі. Зате Франція не хоче сього робити, і тому вона не може сподіватися від Америки такої поблажливости.

Сим поглядам спротивився сенатор Джансон, на котрого думку Італія зовсім не дістала таких гарних умов, коли їх порівнати з умовами сплати довгів супроти Англії.

СЕНЗАЦІЙНА ПРОПОЗИЦІЯ ОПРИШКА.

НЮ ЙОРК, 25. марта. — Ричард Ґвитмор, провідник великої шайки розбійників і вбийників, що сими днями попала в руки поліції, запропонував прокураторії, що він розповість її про всі свої злочини, як лиш прокураторія пустить на свободу його жінку. Ґерцт шайки обіцює прокураторії розповісти такі річи, які їй навіть не снилися.

ЗА ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШИНГТОН, 25. марта. — Прогибіція знова викликала горячу дебату в палаті послів, коли конґресмен Ренклин, демократ з Місісіпі, напав на „мокрих" та заявив, що більшість членів демократичної партії стоїть за прогибіцією. Се викликало богато відкликів і спростовань.

„Методиська рада тверезости й моралі" офіціяльно заперечує, буцімто вона колинебудь закидала пиянство членам конґресу.

ВИКОНАННЄ КАРИ СМЕРТИ.

МИЛЕДЖВИЛ, Джорджія, 25. марта. — В місцевій стейтовій вязниці виконано нині кару смерти при помочи електрики на двох молодих людях, Теді Коґеслі та Флойді Мекленеді за вбитте професора Райта, директора одної висшої школи. Мали вони вбити професора дня 4. марта 1925. року, коли сей взяв їх до свого авта підвезти. Головним свідком проти обжалованих на суді була пані Бигбі, котрій оба хлопці мали признатися до злочину. Обжаловані завзято перечили свою вину, але пані Бигбі пояснила се, що вони роблять для своїх родин.

Хлопці пішли на електричне крісло, до послідної хвилі заперечуючи свою вину.

МАЮТЬ ОБЖАЛУВАТИ СУДДЮ ПЕРЕД КОНҐРЕСОМ.

ВАШИНГТОН, 25. марта.—Судовий комітет палати послів рішив нині 14 голосами проти 6 порадити повній палаті послів поставити на суд перед конґресом за надужитте власти Инглиша, суддю з федерального суду в Шикаґо.

ЗЛОЧИНИ СЕРЕД МОЛОДЕЖИ.

НЮ ЙОРК, 25. марта. — Пятьох молодих хлопців, арештованих оногді місцевою поліцією за приналежність до злодійської шайки, признались поліції до довгого ряду розбоїв та нападів. Один з них мав навіть признатися, що він брав участь в одному нападі, в котрому напасники вбили нападеного, як сей ставив опір при нападі. Молодики признались, що рабунків не приносили їм великих зисків.

АМЕРИКАНСЬКІ НАФТЯРІ НЕ ДОБИЛИСЯ ЗГОДИ З МЕКСИКАНСЬКИМ УРЯДОМ.

МЕКСИКО, 25. марта. — Конференції межи мексиканським урядом та американськими нафтярами за права Американців до нафтових теренів не довели до згоди, і американські представники покинули нині Мексико.

Зі стейту Дуранґо доносять, що банда мексиканських бандитів напала та обрабувала 4 американських майнерів. Мексиканська поліція мала вже арештувати членів банди, що вбила недавно Американця Меклипона.

ЛЕВ ПОКУСАВ СВОГО УСМИРИТЕЛЯ.

В Мюнхені (Німеччина) в часі циркової вистави покусав лев руки і ноги усмирителя звірят Ґеліона. Ґеліон щойно перед двома тижнями вернув із лічниці, де лежав після такого самого випадку.

НАУКОВІ КОМАДІРОВКИ ЗА КОРДОН.

В літі цього року цілий ряд членів Української Академії Наук у Київі виїзджає за кордон в наукових цілях. Між иншими виїзджає за кордон і проф. М. Грушевський і як доносить київська „Пролетарська Правда" укладає таку туру: Львів, Краків, Відень, Прага, Берлін, Лондон.

У львівських і краківських архивах проф. Грушевський має намір призбирати наукові матеріяли, які йому загинули у Київі підчас пожежі його дому в 1919 році. — На міжнародній бібліотечний зїзд в Празі вибірається з Київа головний директор Всеукраїнської Народньої Бібліотеки Пастернак і один з його помічників В. Козловський. Мають вони обїхати також головні культурні центри Европи для збирання потрібних для бібліотеки закордонних видань.

БІЛЬШЕ ГРОШИЙ НА УДЕРЖУВАННЯ ТВЕРЕЗОСТИ.

Ґенеральний правник провінції Манітоба, Крейґ, вніс у соймі законопроєкт, щоби подвоїти суму, призначену на стеження за пошанованням закона тверезости. Попередними роками сторожі тверезости мали до своєї розпорядимости $50,000 на рік, тепер пропонується дати їм 100,000 долярів.

ЖАХЛИВА ЕКСПЛЬОЗІЯ В ПРАЗІ.

Дня 5. березня біля 11-ої год. вполудне підчас транспорту амуніції вибухла в Празі скриня з ґранатами. Наслідки жахливі. Двох конвуючих жовнірів ляглó трупом, два тяжко ранені. Багато ранених і зпоміж цивільних осіб. Дім, поблизу якого мала місце експльозія, здемольований до тла.

АМЕРИКА СКРИВАЄ ВОЄННІ ВИНАХОДИ.

Англійська газета „Ди Івнінґ Нюс" подає, що американський воєнний уряд держить у тайні перед світом цілий ряд воєнних винаходів. Одним з важнійших винаходів має бути приміром незвичайно цільна 5-цалева гармата для стріляння на літаки й бальони. Газета пише також, що Америка має тепер 543 воєнні кораблі проти англійських 444.

ДОКАЗАВ СВОЮ „ТВЕРДІСТЬ".

11-літний школяр Волтер Круберт в Шикаґо пілкнув 30 цвяхів, аби доказати своїм товаришам, який він „твердий". Хлопцеви цвяхи не зашкодили і зі шпиталю випущено його здоровим.

ДОБРИЙ ДО НАСЛІДУВАННЯ ПРИМІР.

Отавське правительство подає, що за минувший рік вислало населеннє Канади $2,758,566 до Злучених Держав яко передплату за стейтські магазини і часописи. А мають же безліч своїх канадійських газет!

СУД ЗА ХАБАРНИЦТВО.

В Київі покінчено цими днями слідство проти 64 урядовців губернської поліції, обвинувачених о хабарництво. Ціла афера набрала дуже скандальної закраски тимбільше, що серед обвинувачених находиться 16 членів комуністичної партії. Загально обвинувачено 113 осіб. Всі акти слідства складаються з 23. великих книжок.

ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ УКРАЇНСЬКИХ СЕЛЯН У ЛЬВОВІ.

Маґістрати Кракова і Львова завели мито на сільсько-торговельні продукти. Всі дороги, що ведуть до сих міст, обсаджені рогачками де сторожа оглядає і оподатковує продукти селян. Обурені селяне зарядили протестаційне віче, в якому взяло участь около дві тисячки селян. На вічу ухвалено не довозити продуктів до міста так довго, аж не знесуть наложеного податку. Відтак відбулись протестаційні демонстрації перед ратушем і воєвідством.

БЕЗРОБІТТЯ В АВСТРІЇ.

З Відня повідомляють, що число безробітних виносило там в половині лютня 225.000 осіб.

НОВА ЗБІРКА УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ.

Відомий в Ню Йорку й околиці театральний артист п. С. Комишевацький видав нову збірку українських пісень п. з. „128 найкращих українських пісень". Се пісні без слів, в можна їх грати на скрипці, мандоліні, альті, саксофоні, корнеті, клярнеті, флеті і инших сольових інструментах.

Властивих українських пісень є в тій збірці лише 110, а відтак ідуть за порядком: „Пісня червоної армії", „Марселеза" і 16 популярних пісень російських.

Забогато усіх тих пісень, аби можна тут вичислити їх заголовки, але загально треба сказати, що та збірка повинна найтися в руках кождого музикального Українця. Деякі з надрукованих тут мельодій можна подибати в инших музичних збірниках, але є богато таких творів, які ще ніколи не були ніде печатані, а придбав їх п. Комишевацький ще на Україні і держав їх доси в рукописях. Між ними є кільканайцять таких, що їх справді можна вважати перлами нашої народної музичної творчости.

Між 110-ма українськими мельодіями находимо 2 пісні жидівські (які приходять в українських театральних виставах), 2 халяндри (циганські танці) і лезгінка (кавказький танець). Між світськими мельодіями подибуємо три колядки. Для тих, що любуються в скочних мельодіях, поміщено в збірці: дрібушечки, 1 танець, 5 оригінальних козачків і 1 коломийку.

Друковані усі ті пісні на тривкім папері, окладинка прикрашена гарними 3-кольоровими українськими вишивками. Заголовок поданий в двох мовах: українській і англійській. Зміст (заголовки пісень) надрукований по українськи і рівнорядно азбукою англійською (з вимовою пригідною для Американців).

Ціна сеї цікавої збірки $2.00, враз з почтовою пересилкою.

Наклад невеликий, тож треба поспішитися з замовленнем. В самім Ню Йорку в протягу тижня розійшлося вже понад 200 примірників.

Хто цікавиться нашою народною музикою, не пофалшованою ріжними несовісними спекулянтами, нехай пришле на адресу „Свободи" (Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J.) $2.00, а дістане згадану збірку відворотною почтою просто до свого дому.

„ЕС, ВІ ГЕВ НО БЕНЕНАС"...

Лондонські склади овочів асекуруються від спритних людців, які утримуються з бананових лушпин. Нераз проходить якийсь поважний панок коло складу овочів і нагло поховзнеться на банановій лушпині, впаде, а відтак від властителя складу домагається відшкодовання. Властитель не хоче волочитися по судах, платити адвокатів і платить. Однак останніми часами намножилося таких „нещасливих випадків" так богато, що властителі овочевих складів асекуруються від цих випадків. Тепер коли хто поховзнеться на банановій лушпині, чи на помаранчевій лушпині, може домагатися від асекураційної компанії відшкодовання до 50 тисяч долярів.

„ДЕЙЛИ НЮС" ПРОТИ ПОЛЬЩІ.

Шикаґовський дневник „Дейли Нюс", обговорюючи кризу, в якій знайшлася Ліґа Націй ізза домагань менших держав постійного членства, пише:

„Нема сумніву, що побільшення числа членів Ради Ліґи зробило б Ліґу надто повільною. Рада тепер складається з 10 членів: 6 постійних і 4 таких, які вибираються по черзі... Німеччина, як велика і впливова держава, має право до постійного місця і кождий мусить признати справедливість її домагань. Польща і Бразилія не є великими державами".

Польська преса нотує цей голос „Дейлі Нюс" з великим невдоволенням і бундючно заявляє, що Польща є таки дуже „вельким моцарством", але каже, що на похиле дерево і кози скачуть.

ЕКСПЛЬОЗІЯ У ВЕЛИКІЙ ФАБРИЦІ ГОРІВКИ.

Під ч. 2743 Линколн стр. у Шикаґо знаходився великий будинок, в якому нібито містився склад меблів. Однак випадок, який мав місце минулого тижня, виказав, що це був склад, але не меблів, а горівки. Тільки на першому поверсі цього будинку був дійсно склад старих меблів, а другий і третій поверх служили приміщенням великої фабриці горівки. Один котел, в якому варився цей заборонений напій, розігрався й експльодував. Експльозія була така сильна, що дах з цілого будинку вилетів угору. Прибула поліція і викрила 6 величезних кадок, наповнених „мешом". Крім цього знайдено 300 міхів кукурузи і цукру, які чекали на свою чергу, — і 500 5-ґальонових банків свіженької горівки. Ціле урядження тої фабрики було модерне, — по обчисленню поліції воно коштувало найменше 200 тисяч долярів.

ІНФЛЮЕНЦА В ШИКАҐО.

Міський лікар у Шикаґо, др. Бонденсен, повідомляє, що в минулому тижни в місті було 919 випадків інфлюенци і запалення легких, — які спричинили смерть 193 людей. Тиждень передтим було 487 випадків тих недуг, а померло від них 141 хорих.

ВИБОРЧА РЕФОРМА В РУМУНІЇ НА ІТАЛІЙСЬКИЙ ФАШИСТСЬКИЙ СПОСІБ

БУКАРЕШТ, 25. марта. — Румунський парлямент приняв сьогодня нову виборчу реформу на зразок італійського фашістського виборчого закона.

За сим законопроєктом голосувала більшість Братіяна, а меншість, до якої належать націоналісти і хлібороби, здержалася від голосовання.

Новий законопроєкт обмежує загальне виборче право.

Кажуть, що Братіяно сподівається про помочі сеї виборчої реформи побідити у виборах і знову вернутися до власти...

Та націоналісти і хлібороби, котрі недавно побідили у громадських виборах, знову обєднались до парляментарної виборчої кампанії і заповідають, що вжиють усіх сил, аби осягнути також і тепер побіду.

Кажуть, що сама виборча реформа не помогла би Братіянови до побіди, але коли ще вживе розбоїв і надужить, то міг би здобути знову більшість. Та і тут опозиція має малу надію в сьому, що вчасі виборів буде при власти інше правительство.

БРАТІЯНО УСТУПАЄ.

БУКАРЕШТ, 25. марта. — Румунський премієр Братіяно уступить в суботу і король Фердинанд оголосить нові вибори, які відбудуться за два місяці. Між тим король покличе новий кабінет.

АМЕРИКА И ЕВРОПА.

ЖЕНЕВА, 25. марта. — В кругах Ліґи Народів заявляють, що виступ лондонського американського амбасадора Гавтона у Вашинґтоні з острою критикою европейських відносин вплине корисно на Европу і спонукає европейські держави до обєднання для оборони своїх інтересів перед Америкою.

СЕРЕДНЯ ЕВРОПА И АЛІЯНТИ.

ПАРИЖ, 25. марта. — Французькі політики кажуть, що поправді не тільки нема вже воєнних аліянтів але і взаїмного співділання між ними. Вони думають, що сьому винна Анґлія, яка не хоче єднатися з Францією проти Середньої Европи, а зокрема проти Німеччини, і радше готова підпирати Німеччину аніж Францію. Через те, повідають вони, Середня Европа стає щораз сильнійшою і бутнійшою і Німеччина знову стає її провідником. Чим більше падати-муть аліянти, говорять Французи, тим сильнійшою ставати-ме проти них Середня Европа.

БРІЯН І ФРАНК.

ПАРИЖ, 25. марта. — Французький франк далі паде на міжнародніх біржах, головно ізза безвиглядности фінансової реформи у Франції. Через те становище премієра Бріянда і цілого його кабінету слабне, і як кажуть, Бріян може упасти разом з франком.

МАЛЬВІ УСТУПИВ.

ПАРИЖ, 25. марта. — Міністер внутрішних справ Люї Мальві подав премієрови Бріяндови заяву про уступлення і виїхав на доручення лікарів до Ніси на лічення.

Як відомо, він захорів по виступі націоналістичних послів у парляменті проти нього.

ФАШІСТИ І КОРОЛЬ.

ЛОНДОН, 25. марта. — Тутешня італійська ґазета Коррієре Італіяні пише, що італійський фашістський міністер внутрішних справ Люїджі Федерцоні хоче повалити Муссолінія і заняти його місце, а кромі того плянує також, щоб усунути з престола короля Віктора Емануїла.

РЕЛІҐІЯ І НАУКА.

РИМ, 25. марта. — З нагоди видачі декрету про чуда Фурне, папа римський Пій XI. виголосив в консисторській салі промову, що чуда діються не тільки в церкві але і в науці.

Чуда заперечували люди з незнання, казав папа римський, але з поступом науки їх признається тепер і в науці і то щораз яснійше і більше переконуючо.

ТРАҐЕДІЯ СЕРЕД АМЕРИКАНЦІВ У БЕРЛІНІ.

БЕРЛІН, 25. марта. — Американець Джан Б. Ґудрич, тутешний студент медицини, застрілив молоду Американку Алісу Фіцнер, яка танцювала в одному з тутешних театрів, а відтак відібрав собі життє.

Обоє померли.

Причиною траґедії була нещаслива любов.

В МАРОКУ.

ПАРИЖ, 25. марта. — В Мароку обновили вже Ріфи війну і Французи теж готовляться до бою. Оглянути поле бою виїхало відсі кілька знатних осіб; між ними й американський амбасадор Мирон Т. Геррик.

АБД-ЕЛ-КРІМ.

ПАРИЖ, 24. марта. — З Марока повідомляють, що Абдел-Крім зібрав нові сили свого війська і готовиться до обновлення війни проти французького війська.

СОВЕТСЬКА ЕНЦИКЛЬОПЕДІЯ.

МОСКВА, 23. марта. — Большевики зачали видавати совєтську енциклопедію в 30 томах. Перший том вже появився з друку, а всі мають бути готові за 6 літ.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БЕЗВИГЛЯДНЕ „МИР ВАМ БРАТЯ"

З Москви приходить телеграма, що Зіновев посвятив на засіданню виконавчого комітету комуністичного „інтернаціоналу" спеціяльну увагу американському большевизмови.

Відомо, американський большевизм від давна хорів на найріжнійші недуги. Коли нарешті большевицьким лідерам у Москві вдалося застрашити розбіжні табори американського комунізму, з котрих кождий уважав себе за непомильного папу в науці Маркса, та під загрозою відобрання субвенцій злучити їх в одну, так звану робітничу партію, то здавалося московським провідникам, що аж тепер Москва може спокійно спати та не журитися Америкою, бо аж тепер комунізм в Америці піде гладко вперед та посуне з відомим американським поспіхом. Скоро, однак, показалося, що се лишень дід спустився на мід. Злучена робітнича партія, місто стугоніти з американським поспіхом уперед, почала стогнати й тріскати в усіх швах від дальшої сварні замирених, але не перепрошених провідників. Ледво залатали одну сварку, а на місце старої діри повставали нових дві. Втяли голову одній сварці, а на місце її виростали дві. Комунізм в Америці не клеївся.

Большевицьким проводирам сього комунізму доконче було треба. Треба показати своїм віруючим, що справді там, де сильний капітал, там сильний комунізм. Треба було мати великого бука, щоби ним настрашити американський уряд та наклонити його позичити гроший. А тут через всі ті гарні пляни, гейби ножем потягнув. І то ще хто? Самі таки комуністи, діти Москви, котрим Москва дає і непомильну науку, і непомильні поради, і нехибні субвенції.

Дійшло недавно до того, що Фостер, провідник одного крила топлячихся комуністичних рядів Америки, взяв поспішний корабель та експреси, щоби поскаржитися на свого конкурента у самій аж Москві. Рутенберг, той конкурент, щоби не дати себе переліцитувати, собі взяв ще скорший пароплав і ще коротшими дорогами поспішав у „саму Москву". Власне до них говорив тепер у Москві Зіновев. Добрий старий говорив. Чиж не бачите, ребята, що ви своїми сварками валите комуністичний рух та запропащуете комуністичний рух у найбільше капіталістичній країні світа? Чи не сором вам? І не стид? Ану, хлопці, не сваріться, а миріться. Подайте собі руки.

Що мали ребята робити? Кождий з них знав, що його жде, як не подасть руки. Кождий з них знав, що його партія не дістане пособій, а тим самим ростопиться, як сніг на весну. І хоча кождий з них держав ніж у кишені на другого, подав руку до замирення, а Зіновев прошварготав своє благословеньство. Опісля сей комуністичний „інтернаціонал" ухвалив відповідні резолюції, в яких радиться американським комуністам вести агітацію серед фармерів, обіцювати Муринам визволеннє на случай заведення комунізму в Америці та побиватися за независимість південно-американських стейтів. До сих резолюцій, річ ясна, дали ще субвенції в червінцях, і вислали у широкий американський світ.

Большевицькі агенти кричуть „Гура". Їм здається, що як Зіновев погодив Фостера з Рутенбергом, то Америка ось-ось комуністична. Американський фармер ні вухом не веде. Мурин не думає ждати на своє визволеннє аж на комунізм, щоби йому дав таке визволеннє, як Москва Україні. А південно-американські стейти про Москву, її комінтерни та її непомильних рабінів навіть одного слова не чувають. Субвенційна резолюція на резолюціях скінчиться.

НІМЕЧЧИНА ВЧИТЬСЯ

Якеб не було заклопотанне других учасників у шкандальних торгах у Женеві, одні німецькі представники не показують по собі найменчої признаки неспокою. Правда, і німецьких делегатів до Женеви нападено по повороті до краю; се було неминучим супроти різкого розділу громадянської думки Німеччини щодо договору в Локарно та приступлення до Ліґи Народів. Однак і критики делегатів бачили, що вони не можуть робити на Штреземана й Лютера острих нападів, бо вони не винуваті за те, що сталося в Женеві. Зрештою, противники Ліґи Народів бачили самі, що нападати на делегатів у сю хвилю значилоби кидати зле світло на цілу Німеччину.

У своїх промовах про події в Женеві німецькі делегати дали нові докази поступу політичного вироблення Німеччини. Відповідаючи на закиди своїх противників, що делегати повинні були покинути Женеву сейчас, Штреземан заявив, що німецькі делегати старалися заховувати так, щоби ні одна держава у світі не могла сказати, що се через Німеччину розбилася конференція. „Перед війною і підчас війни," — говорив Штреземан, — „Німці часто робили ту похибку, що недоцінювали вагу публичної опінії світа як поважного чинника в світових подіях. Коли се було похибкою тоді, коли ми були на верху нашої сили, то робити сю саму похибку тепер булоби нічим инчим, лишень злочином."

В сих словах самопризнання криється велика наука для поневолених народів, в порівнанню з котрими Німеччина певно находиться ще в золотому положенню.

СИЛА ПУБЛИЧНОЇ ОПІНІЇ

Не так світова війна як українсько-польська і українсько-московська, а з ними і відроджена українська держава були причиною того, що богато наших людий мусіло покидати рідну землю і розїхатися по світі. Одні, особливо за часів істнування української держави, виїзджали як офіційні представники, а другі втікали, щоб не попасти в руки ворога. Фактом є, що за границею рідного краю опинилася велика скількість Українців, які мали за завдання зазнайомити широкий світ з нашими державницькими змаганнями, з нашою історією і культурою. Можна всіляко глядіти на те, чи і оскільки ті люди вивязалися з свого завдання, але обєктивно беручи, годі заперечити, щоб їх праця була без успіху. Сегодня одначе нема офіційних представників. Зате залишилися значні гуртки наших еміґрантів, і то майже в усіх важнійших культурних центрах, які моглиб продовжувати роботу давних місий. Деякі рухливійші гуртки, а навіть і одиниці дійсно її продовжують, та між ними нема ніякого звязку. Еміґрація наша не спромоглася досі на створеннє обєднуючого центра і нема надії, щоби такий центр оскільки він мав би бути дійсно всеукраїнським, міг тепер повстати.

З нашого боку не лишається отже нічого инше як тільки отже нічого иншого як тільки слідити за тим, що діється на еміґрації і піддержувати ті еміґраційні гуртки, а то й одиниці, які проявляють певну активність. А та активність повинна на нашу думку проявлятися в першу чергу в тім, щоби наша еміґрація, яка має в своїх рядах значні інтелектуальні сили і звязки, освідомлювала далі культурний світ що до нашої справи та зєднювала його симпатію до нашого народу, його культуру та його слушних національно-державних змагань.

У нас звикли дивитися на ту роботу як „дипльоматію", себто панські витребеньки, вибиваннє чужих порогів та жебранне чужої ласки. І коли в нас повели наші демаґоґи акцію проти дипльоматії, то вилляли, як то в нас часно буває, з водою дитину з колиски. Від літ ніхто з них не піднесе навіть голосу за тим, щоби зібрати пару центів на виданнє брошур на чужих мовах, або меморіялів, які познайомилиб світ про ті злочинства, які доводиться переносити нашому народови на своїх землях. Еміґрація в Европі ледви животіє. Ті, що моглиб писати і живуть з пера, не мають чим чиншу за хату заплатити ні річей з застави викупити. Можнаб їх тепер прямо наняти і запрячи до такої роботи, яку вважаємо за вказану. І вони виконалиб її, колиб не йшла в розріз з їх пеконаннями, але треба дати їм можність прожитку.

Ще два роки тому взад зложили американські Українці кількасот долярів на заграничну пропаґанду. І що цікаве при тім, що складали майже самі робітники. Значить, є в нас розуміннє цеї справи, тільки треба більшого гуртка людий, щоби її піддержувати, висвітлювати і до неї заохочувати. Бо добра публ. опінія відграває велику ролю не тільки в громадськім життю одиниці, але й цілого народу і держави. Розумний і обережний нарід хоче ту опінію мати за собою, бо це капітал, який по певнім часі приносить добрі відсотки. При допомозі еміґрації можна би приєднати ту опінію і для себе.

Що значить сила публичної опінії, бачимо це на Німеччині, яка до війни не доцінювала ваги цеї справи, а тільки уповала на свою силу. І хоч вона не поносить більшої вини за вибух світової війни як Сербія чи Росія, майже цілий світ звернувся проти неї, бо за нею не було публичної опінії. Тому тепер, коли міністер заграничних справ Штреземан вернув до Берліна, і опинився серед атаків, чого він сидів в Женеві і не кидав Ліґи Націй, а прислухувався інтриґам та наразив престіж Німеччини, відповів він цілком слушно, що Німеччина дістала вже таку добру лекцію через світову війну, що вона вже другий раз не повторить нового блуду і не знехтує світової опінії. Бо колиб Німеччина була покинула Женеву і Ліґа розвалилася, був би звернувся проти неї голос цілого світа за те, що вона розбила інституцію, яка має принести світови мир. А так, хай спадає той закид на другі народи. І мав рацію Шреземан. Бо коли головний докір за невдачу в Женеві спав на Бразилію, сам бразилійський президент д-р Бернадес поспішився оправдувати свою державу за її становище в Лідзі, при чім вичислив всі заслуги Бразилії, щоби тільки ратувати тим її опінію. Те саме бачимо по Франції. Вона кидається тепер мов попарена за те, що американський амбасадор Гавтон з Лондону та Ґіббонс з Швайцарії видали некорисну опінію про положеннє Европи, немов би там панували ті самі відносини, що до війни та що Европа тепер блища до нової війни як це було в 1914 р. Ці заміти взяла Франція на свою адресу і виписує несотворені річи на Гавтона, якого називає трубою Німців та закидає йому повне незнаннє европейських відносин.

Ми навели ті приміри тільки на те, що кождий розумний нарід слідить за тим уважно, що думають про него другі народи. І ми Українці мусимо прямувати до того, щоби світ знав, що ми впали жертвою московського і польського імперіялізму, що ми нарід культурний і свободолюбний. Ми мусимо це здобувати відповідною пропаґандою, якої не можемо собі легковажити і на яку повинні ми знайти хоч скромні средства навіть в часі голоду і повної матеріяльної скрути.

ГОЛОСИ ПРЕСИ

Навкруги нової Палестини на Україні.

Польський „Głos codzienny" подає, що на Україні в біж. році мається розпарцелювати 500.000 десятин землі поміж 4.500 жидівських „рільників", для котрих навіть будуть збудовані хати.

Ненане справджуються слова старого завіту скеровані до жидівського народу: „ти одержиш великі прекрасні міста, яких ти не будував, і доми, наповнені ріжним добром, тобою не придбаним..."

Обговорюючи справу будування нової Палестини на Україні „Wiener Allgemeine Zeitung", а за ним і „Kurjer Warszawski" підкреслюють, що до цього змушує большевиків той катастрофічний матеріяльний стан, в якому опинилось жидівство на Україні і в Росії після большевицької революції.

„Жидівство в нових економічних умовах не має засобів до життя, а катастрофічне його матеріяльне становище набрало грізних форм. Жидівська справа для СССР стала досить поважним питанням, яке вимагає як найскоршого розвязання і яке напевно спричиниться до приспішення внутрішньої кризи комунізму в Росії і на Україні...".

Що ця „внутрішня криза" можлива, в тому, як видно, не сумнівається жидівство на Україні, яке добре памятає инші слова старого завіту.

Про те, що жидівство не рішуче і оглядаючись приймає ці дари московських комісарів, каже той самий „Wiener Allgemeine Zeitung" в кореспонденції з Будапешту, передрукований „Kurjer'ом Warszawski-м.

„Сегодня вже належить сумніватися, щоби роздання землі бідним Жидам було розвязанням цього питання (рятування Жидів), бо серед українського селянства викликав цей московський кольонізаційний плян велике незадоволення і обурення. І це обурення є тим більшим ще й для того, що для жидівських кольоній ухвалив московський уряд цілу низку привілеїв і допомоговий фонд в сумі 200 міл. руб., в той час, як українське селянство скаржиться, що не тільки не одержує воно жадних допомог для поправи рільництва, але з нього видушується силу податків в натурі".

„Кольонізаційний московський плян приймається песимістично і самими Жидами, бо серед них панує переконання, що не призвичаєне до ріллі жидівство довго на ній не втримається, а з другого боку істнують побоювання, що скупчення Жидів в одному місці може допровадити до їх винищення при яких-небудь переворотах... Можливість цього не є виключена при тому піднесенню настрою, який викликав московський кольонізаційний проєкт у всіх верствах населення України".

Самі Жиди не сумніваються в тому, що „непризвичаєне до ріллі жидівство довго на ній не втримається", а харківський „Комуніст" радіє, тішиться системами жидівського господарювання та каже, що „жидівські господарства стають огнищами високої рільничої техніки й культури..."

Від якого часу? Чи мало жидівство можливість показати на практиці уміння господарювати, чи може той самий голодний український селянин, якого збираються вислати з рідньої землі до далекого Сибіру, спричиняється до цього?

Україна вже раз переживала ці експерименти пристосовлення Жидів до праці на ріллі. Було це в половині 19-го століття, коли московський уряд відвів для Жидів 30.000 десятин землі на Херсонщині, дав їм ріжні грошові допомоги, звільнив на 10 років від податків, на 25 літ від рекрутчини. А які наслідки? В 1866 році видано наказ припинити розселення Жидів на скарбових землях. „Експеримент не вдався", — пише англійський економіст Wallace, — „і причини цього знайти не тяжко, досить лише глянути на цих людий з сухими обличчями, хиткою ходою в їхніх діравих пантофлях і чорних, довгих, звисаючих лапсердаках, щоби зрозуміти, що вони тут не у своїй сфері..."

Співробітники харківського „Комуніста" мріють про те, що „жидівські господарства стануть огнищами високої рільничої техніки й культури", яка неясно повстає в їх палких головах, а свідок колишнього жидівського господарювання на Україні І. Житецький, характеризуючи жидівську господарку, пише: „Жид майже ніколи не веде господарки власними засобами: він не заводить ні своєї худоби, ні свого хліборобського знаряддя, не ставить господарчих будівель, а наймає селян з їхнім тяглом і приладдям, платючи їм від десятини чи морга, або віддає обробляти землю від копи... Неминучі ознаки жидівської хліборобської господарки: зруйнована господа, вирубаний ліс, відсутність худоби, запущена бурям покрита земля, а навкруги — зубожіння селянства".

І хотілося-б запитати, чи це саме мають на увазі і чи це саме називає „Комуніст" „високою рільничою технікою й культурою".

(„Тризуб") І. Л-ий.

ІЗ СОЮЗА УКРАЇНОК.

НА ДАР ДЛЯ ОЛЬГИ КОБИЛЯНСЬКОЇ.

Дальше зложили:

о. Петро Понятишин, Ню Йорк, $5; др. Вол. Сіменович, Шикаго, $5; Ксеня Лемко, Ню Йорк, $3; Марія Лабяк, Йонкерс, Н. Й., $2; Іван Маґун, Темс, В. Ва., $2; Катерина Берків, Ню Йорк, $2; Софія Лотович, Джерзи Сіті, $2.

Разом $21.00.

Усього з попередно оголошеною сумую $41.00.

На українську дівочу реміснчу школу в Перемишлі.

Ксеня Лемко $2.00.

Разом досі $7.00.

* * *

Управа Союза Українок пригадує ще раз Українкам в Америці і цілому нашому громадянству, що народня честь і громадянський обовязок вимагають від нас, щоби такі важні і пильні справи як отсі, які Союз Українок в Америці видвигнув в українській пресі в Америці, серіознійше трактовано аніж як се було досі. Таке трактованнє представляє наше громадянство в сумному світлі перед старим краєм.

Справа дару славній нашій писменниці, а хорій від кількох літ, се обовязок чести народу, а справа **промислової школи для українських сільських дівчат** се таке важне діло, яке може зрозуміти той, хто знає, як другі нації боролись за самостійне життє і независимість. Се обі справи загально-народні. А прецінь у відзив на обі потреби — загальна байдужність. Датки прийшли **тільки від кількох одиниць,** котрі завсіди жертвують на ріжні цілі.

Се вказує, що українське громадянство само себе не вміє цінити ані своїх національних потреб не вміє зрозуміти.. А прецінь хочемо, щоб нас цінили чужі і розуміли! Хочемо, щоб цілий світ мав для нас признаннє...

На будинок читальні в одному селі більше складається аніж на першу українську промислову школу для дівчат цілого повіта, а яка може бути зразком для цілого нашого краю! Чи ми вже ніколи не вийдемо на трохи ширший простір? А прецінь мусимо вийти, коли хочемо бути нацією і будувати українську державність!

Чи все треба совість у нас будити навіть до такої справи, де здоровий розум повинен **кождому** подиктувати: вийми і пішли на ті гарні і важні цілі до Союза Українок!

Датки посилати на адресу секретарки Союза Українок:

Mrs. Helen D. Lototsky
87 Van Wagenen Av.
Jersey City, N. J.,

* * *

При сій нагоді звертаємо теж увагу Українкам в Америці, що пора найвисша, аби зачали громадно **вписуватися в члени Союза Українок в Америці.** Кожде українське жіноче товариство і сестрицтво в Америці і кожда Українка особисто може і повинна вписатись до Союза Українок в Америці. Зголошення теж на адресу секретарки.

ЗА СОЮЗ УКРАЇНОК В АМЕРИЦІ:

Юдія Ярема, голова;

Олена Лотоцька, секретарка.

ПОДЯКА

(Вунсакет, Р. Ай.)

Складаю сердечну подяку Укр. Нар. Союзови за уділеннє мені допомоги в сумі 50 долярів. В теперішній час в моїй хоробі ся допомога стала мені у великій пригоді.

Одночасно взиваю тих, котрі не стоять еще в Укр. Нар. Союзі, аби вступали, бо то найліпша організація.

Михайло Боднар,
член 206 від. У. Н. Союза.

ОРҐАНІЗАЦІЙНА ПЕРЕПИСКА.

З недавно заснованого відділу питають: Просимо пояснити як організувати дітий на обезпеченне в У. Н. Союзі, яке є посмертне по дітях обезпечених в Союзі та чи такі діти если доростуть до повнолітности дістають які гроші з Союза?

Відповідь дается прилюдно, бо ще й між старими відділами є около 80 таких, котрі дітий необезпечують тож відповідь на повисші питання їм придатися може.

Щоби вести обезпеченнє дітий членів зовсім не потрібно дітий орґанізувати. З дітьми як неповнолітними ніяких зобовязань заключати не можна. Дітий обезпечують родичі або опікуни.

Кождий член має право свою дитину власну, прибрану або під його опікою, обезпечити в У. Н. Союзі платячи за се обезпеченнє вкладки разом з своїми. Також повнолітний брат або сестра если самі є членами Союза можуть обезпечувати свою малолітну рідню если вони заступають старих немічних родичів в родині або малолітними сиротами опікуються. Се є привілей тільки для членів У. Н. Союза. Чужих дітий вписувати не можна.

Раз вписана членом або членкинею дитина остається в обезпеченню в У. Н. Союзі доси доки за ню місячні вкладки будуть оплачувані хочби той хто її вписав перестав скорше бути членом за для якихбудь причин. Сума обезпечення припадає в першу чергу тому хто дитину записує, а відтак після законом признаного споріднення. Прм. если батько записав дитину і платив на її обезпечення а помер сам скорше, то посмертне по дитині автоматично переходить на матір. Колиб і матері вже не було то на рідних братів і сестер, а колиб і їх не стало то на дальшу родину по крови.

Коли член жадає обезпечення дитини, то кождий відділовий секретар є обовязаний виписати відповідний друк на діточу аплікакацію і заслати до головної канцелярії. Одобривщи таку аплікацію головна канцелярія висилає всі інформації як вести діловодство обезпечення дітий. Воно таке як з повнолітними членами тільки осібно.

На діточих аплікаціях є місце на лікарське свідоцтво а під ним посвідка о добрім стані здоровля дитини. Тую посвідку може секретар сам виповнити і підписати если уважає що дитина здорова та що без засвідчення того лікарем мож обійтися. Лікарського свідоцтва до діточих аплікацій не потрібно если секретар дитину сам бачить і засвідчить добрий стан її здоровля.

На друге питанне а саме яке є посмертне треба відповісти, що сума обезпечення дитини росте з часом належання до орґанізації від 10 до 400 долярів. Залежно від того в якім віці дитина приступила і як довго перед смертю була обезпечена в У. Н. Союзі. Се пояснюють відповідні табелі поміщені в статуті або осібно розіслані до відділів. Сума обезпечення росте в міру того як продовжується час обезпечення. Однак вкладки є для всіх дітий однакові по 25 ц. або по 50 ц. місячно.

Чи діти доходячі повнолітности дістають які гроші з Союза? Се залежить від того до котрого рода обезпечення її записано, зглядно як вона є обезпеченою. В У. Н. Союзі є тепер два роди обезпечення дітий. Одно за 25 цнт. місячної вклад-

ки а друге за 50 цнт. вкладки місячної. В обох тих родах діточого обезпечення найвисша сума посмертної виплати є однакова а то $400, однак в обезпеченню за 50 цнт. є перед тим подвійно більші суми обезпечення а до найвисшої суми $400 доходиться скорше бо майже в часі о половину коротшім. Один рід обезпечення від другого ріжниться ще й иншими користями а саме в роді обезпечення діточого за 25 цнт. місячно то є в клясі І-ій є тільки обезпеченне до 18-го року життя то є до часу коли обезпечена дитина може перейти до повнолітних членів і сама обезпечитися на висшу суму і то обезпеченне виплачується **тільки** в разі смерти дитини, а в новім роді обезпечення за 50 цнт. місячно то є в клясі 2-ій, дійшовши повнолітности можна остати обезпеченим аж до смерти платячи на се обезпеченне в сумі $400 дальше тільки по 50 ц. місячно і то лишень до 70 року життя почім вкладок зовсім не платиться. В тім новім роді обезпечення не лиш дійшовши до повнолітности дістається гроші з Союза або безплатне продовженне обезпечення на кільканайцять літ, після того як сама схоче, але вже по 3-ох літах має право до таких же привілеїв в пропорціонально менчій мірі, як се виказують відповідні табельки. Жадна однак дитина не може бути обезпеченою нараз в обох родах бо се противиться державним асекураційним законам які асекурацію дітий ограничують після віку до таких сум, що одна кляса котрого будь з двох родів нашого обезпечення дітий в повні його покриває.

З повисшого бачимо що старе обезпеченне дітий в У. Н. Союзі а то кляса І-ша за 25 цнт. місячної вкладки є дуже дешеве та дає найвисші суми посмертні дозволені асекураційним законом державним і тим самим є добрі для тих членів котрі бажають обезпечитися на случай втрати дитини. Новий рід діточого обезпечення за 50 цнт. місячної вкладки то є кляса 2-га дає значно більше бо кромі обезпечення на случай смерти дитини дає самій дитині значні привілеї і грошеві звороти, з правом оставати в тім обезпеченню через ціле життє оплачуючи його лиш до 70-го року життя.

Хто тепер записує дитину до 2-ої кляси діточого обезпечення то не лиш сам себе обезпечує на случай втрати дитини але уможливляє тій дитині щоби коли вона дійде до повнолітности моглася дальше обезпечувати за таку малу вкладку на суму $400. Котраж компанія дає повнолітним за 50 цнт. місячної вкладки $400 обезпечення? Хто одначе вписує тепер своїх дітий на обезпеченне в Союзі той наперед сейчас себе сам обезпечує, відтак запевнює своїм дітям найдешевше обезпеченне на ціле їх життє вяже своїх дітий на ціле життє з своєрідною орґанізацією в якій вони мати-муть своє ліпше від чужого, будуть горді з своєї орґанізації а родичам вдячні, що таку збудували і їх вчасно до неї вписали.

Хай отже не буде ніодної необезпеченої в Союзі української дитини яка має родичів, старшу рідню або бодай опікунів котрі є членами сеї орґанізації, яка колись лишиться їм на вжиток і славу а яку вони дальше скріплять і лишуть дальшому поколінню. В дітях наша будучність.

ПРОПУЩЕННЄ.

В списі, який подала Ліґа Горожан Укр. Роду в Ню Йорку пропущено в жертвах з нагоди різдвяної коляди суму $5, яку зложив гром. Константин Костирак, що отсим доповнюється.

THE BROOK

Merry the brook,
Just traveling on,
Singing the same sweet scented song,
Running along mile after mile,
Seems that its smiling a pleasing smile
It strikes a babbling, consoling sound
That stops not even a hound,
It heals so many weary breasts,
But still the brook, it never rests.

Helen F. Loader.

Crompton, R. I., March 18, 1926.

Не вкучилось.

— То ви вже сім літ заручені, панно Галю?

— Так!

— І вам не вкучилося?

— Ні, бо я не була з одним заручена.

ДОПИСІ.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Угнівські земляки в Екрон, О. на будову нар. роб. дому.

Комітет Ювилейний Читальні Просвіти в Угнові дякує українським еміґрантам з Угнова і Угнівщини, замешкалим в Екрон, Огайо, за надіслані $120.00 на руки О. Ґовди, яко жертву на будову укр. нар. роб. дому в Угнові:

Жертви зложили слідуючі: Василь Пільгуй син Івана $20; Іван Мазикевич, Николай Маґура, Текля Дорош, Андрій Косоноцький, Іван Пільгуй і Стефан Качковський по $10; Амброзій Ґоїк, Теодор Ґоїк, Григорій Козловський, Стефан Білик, Іван Поронович, Олекса Котович по $5; Андрій Котович, Михайло Петруха, Мих. Клосовський, Олекса Цепко, Яким Ульгурський, Іван Пирка, Василь Брудкевич, Григорій Ласий, Віктор Сенюк по $2, і Григорій Сташків $1. Разом $129.00. Оплати і розходи збираючих $9, надіслано $120.00.

З огляду на се, що з цею весною має зачатись будова згаданого дому, Комітет Ювилейний в Угнові просить усіх еміґрантів з Угнова і Угнівщини; котрі ще на цю ціль нічого не жертвували, о ласкаві жертви.

Жертви надсилати громадно до Угнова, або до Комітету несення матеріяльної помочі просвітній акції для Угнова і Угнівщини в Злучених Державах на руки Михайла Косоноцького, 338 ST. PAUL'S AVE., JERSEY CITY, N. J., найдальше до 14-го цвітня, бо цего дня відішлеться до краю ті жертви, які досі сюди надійшли.

Слідуючим разом поміститься в часописі Свободі імена дальших жертводавців.

ЗА КОМІТЕТ НЕСЕННЯ МАТЕРІЯЛЬНОЇ ПОМОЧІ ПРОСВІТНІЙ АКЦІЇ ДЛЯ УГНОВА В ДЖЕРЗИ СИТІ.

Мих. Косоноцький.
Григорій Салюк.

ДІТРОЙТ, МИШИҐЕН.

Діточий Концерт.

В неділю, дня 14. марта с. р. відбувся діточий концерт Української Народної Школи в Норт Дітройт.

Около 7. години вечером Галя Української Народної Школи при ул. Галлик і Макей була заповнена публикою. Точно о 7.30 учитель Української Народної Школи п. Мартинів отворив концерт короткою промовою. Опісля о. Зацерковний пояснив присутним ціль концерту та ціль Української Народної Школи в Н. Дітройті. По вступнім слові вийшов діточий хор та відспівав під проводом п. учителя слідуючі пісні: 1) Понад тими гороньками; 2) Раз два, раз два, діти в гай; 3) Вже більше літ двісті; та 4) Коло млина, коло броду. Хор зробив дуже приємне враження і можна подивуватися учителеви, що такі малі діти потрафив вивчити як слід в протягу короткого часу.

Дальше слідували деклямації, котрі випали дуже вдоволяючо. Публика була здивована, як школярі виходили на сцену один за другим тай щебетали як жайворонки.

По деклямаціях виступила діточа орхестра, котра складалася зі скрилок і мандолін. Орхестра гарно відограла пару українських пісень, за що належиться похвала і дітям і п. Мірусьови, що вивчив сі діти так гарно грати.

По орхестрі виступили молоді танцюристи, котрі гуляли гопака, переплітанця і козачка. Танці випали знаменито. Публика не могла надивуватись, як сі діти від 6—12 року життя танцювали.

Опісля вийшов єще раз діточий хор з західної сторони міста відспівав чудово кілька пісень.

Потім наступили січові вправи малих Січовиків і Січовичок. Своїми одностроями, піснями й вправами вони пригадали нам старий край.

Ппісля вийшов єще раз діточий хор і відспівав на закінчене концерту „Ще не вмерла Україна". Кождий присутний відходячи до дому, був вдоволений.

Т. М.

Жінка: Чи ти можеш перестати курити для моєї приємности?

Муж: Алеж дуже радо. Тепер куритиму тільки для своєї приємности.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Р. Л. СТІВЕНСОН.

ОСТРОВ СКАРБІВ.

ЧАСТЬ ЧЕТВЕРТА.

(19)

(Продовження)

ХАТА З КРУГЛЯКІВ.

Глава сімнайцята.

Дальше розказує доктор: Як вони покинули корабель.

Було може пів до другої, коли обі лоді „Гіспаніолї" відплили до острова. Капітан, скваєр і я зробили в каюті раду. Якби був показався лиш найменший знак, то ми булиби кинулися на тих шістьох бунтівників, що осталися на кораблі, були би відрізали линву від якора, а відтак булиби пустилися на отверте море. Але не було вітру, а щоби наше невідрадне положенне ще погіршити, приніс нам Гонтер вість, що Джим Гакинс вліз потайком до одної лодки та поплив з тамтими другими на остров.

Ми ані на хвильку не сумнівалися про Джима Гакинса, але ми не були спокійні про його безпечність. При тім недобрім настрою, в якім знаходилися наші люди, ми дуже сумнівалися, чи ще коли побачимо того хлопця. Смола формально топилася в шпарах, а в тім місці так якось погано заносило, що я мало не розхорувався. Коли де були у воздусі пропасниця і червінка, то певно в сій паскудній пристані. Тоті шість драбів сиділи під кришею з вітрила на передному кінці корабля та воркотіли. Там коло берега саме при устю ріки виділи ми добре причіплені лодки, в котрих сиділо по одному чоловікові. Один з них посвистував собі звісну пісню: „Лілібулеро".

Годі вже було висидіти так без ніякої роботи. Ми постановили длятого, щоби Гонтер і я сіли в лодку та поїхали на сушу розвідатися.

Позаяк лодки стояли на право від нас, то Гонтер і я пустились якраз в ту сторону, де на карті була назначена хата з кругляків. Ті оба, що лишилися були на варті на лодках, видко, дуже занепокоїлися, коли нас побачили, і я видів, як тота чесна пара зачала розмовляти і чогось живо розкладати руками. Булоби може сталося інакше, як би вони були пішли звідтам і дали Силверови знати, що ми йдемо. Але видко, що вони мали такий наказ і длятого ані не рушилися, лиш сиділи в лодках та зачали знову виспівувави: „Лілібулеро".

Беріг робив тут малий закрут, задля чого я так покермував, що ми доплили поза нього, і лодок не було видко, ще заким ми причалили до берега. Я вискочив, і накинувши велику шовкову хусточку на капелюх від спеки та взявши пістолети в обі руки, пустився бігцем.

Я ще не зробив сто кроків, як вже й опинився перед хатою з кругляків, котрої подаю тут короткий опис:

Майже на самім вершку якогось горба випливала з жерела свіжа водиця. Отже на тім горбі, обнимаючи жерело, була сильна хата з кругляків, в якій могло поміститися що найменше сорок до пятьдесять осіб, а з кождого боку були в ній отвори до стріляння з мушкетів. Довкола хати, досить далеко, був ліс вирубаний і стояв частокіл на сяжень високий, без дверий або якогонебудь отвору — за масивний, щоби його без великого труду можна було розвалити, а з другої знов сторони за отвертий, щоби за ним могли критися ті, що його би облягали — от і ціла кріпость. Люди в тій хаті моглиби мати значну перевагу над тими, що їх би облягали. Вони могли би стояти там спокійно і безпечно та стріляти до своїх противників як до куропатв. Заосмотрені достаточно в поживу і маючись на бачности, могли вони тут держатися і проти цілого полку.

Особливо жерело мене тут надило. Бо хоч ми в каюті „Гіспаніолї" мали подостатком зброї і муніції, всякої ласої поживи та напитків, то таки не мали води, а то річ найважнійша. Я ще думав про те, коли далеко по цілому острові понісся крик смерти якогось чоловіка. Хоч я придивився ріжним видам смерти на побоєвищах — я був, бачите, вояком під командою князя Камберленда та й був ранений у битві під Фонтуа — а все таки забив мені живчик якби в горячці.

— То Джима Гакинса убили, — така була моя перша гадка.

Таки щось варта бути доктором. У нашому званню треба борзо ділати. Отже я й зараз рішився, і не тратячи часу, вернув до берега та скочив до лодки. На щастє умів Гонтер добре робити веслом. Чайка пігнала стрілою по воді і ми борзо доплили до скунера та й за хвильку станули на ньому.

— Онтой чоловік — сказав капітан Смолет, показуючи на одного з товаришів Гемуса — ще не дуже зіпсований. Він мало що не зімлів, коли почув той крик! Треба лиш маленької нагоди, а він пристане до нас.

Я розповів капітанови мій плян, і ми відтак розваживши його добре, взялись виконати його.

Старий Рідрус мусів станути собі з трома чи чотирома набитими мушкетами і з матерацом, призначеним для обезпеки особи, в критих сінях межи каютою а поміщеннєм для залоги. Гонтер підплив тимчасом під вікно на позадному кінці корабля, а Джус і я наклали на лодку пороху, мушкетів, міхів з сухарями, бочівок з маринованим мясом, бочівку коняку і мою неоцінену скринку з ліками.

Скваєр і капітан стояли за той час на покладі, а сей послідний закликав теслю, котрого можна було уважати за проводира тих ворохобників, що осталися на кораблі.

— Мастер Гендс — сказав він — як видите, ми оба маємо кождий по парі набитих пістолєтів в руці. Скоро би котрийсь з вас шістьох дав хочби найменший знак, то зараз застрілимо вас на місці.

Вони таки добре напудилися та по короткій нараді побігли сходами в долину, без сумніву в тій цїли, щоби зайти нас з заду. Але побачили, що там стоїть Рідрус з набитими рушницями, вернулися зараз назад, а один з них заглядав осторожно поза угол від льожі.

— Вступися, псе! — крикнув капітан.

Він борзенько відсунув голову і поки що ті боягузи не показалися.

Тепер наклали ми на лодку такий набір, який лиш вона могла унести; Джус і я вилізли відтак вікном, спустилися на лодку і з цілої сили стали робити веслами та поплили до берега.

Ся друга їзда була вже для тих, що стояли на варті, підозрілою; вони перестали знову посвистувати свою „лілібулеро", а один з них, як раз коли ми запливали поза малий клин, вискочив на беріг і щез. Мене таки аж брала охота змінити тепер свій плян та знищити їх лодки, але я боявся, що Силвер зі своїми приклонниками мігби бути десь близько і длятого не хотів такою смілістю поставити всьо на одну карту.

Ми вийшли на беріг у тому самому місці, що й перед тим, та почали безпроволочно запровіянтовувати ту хату з кругляків. Набравши споро всього на себе, пустилися ми перший раз туди та покидали наші припаси почерез частоколи. Підчас коли Джус з кількома набитими мушкетами лишився в хаті на варті, вернув Гонтер і я назад до лодки та понабирали на себе запасів другий раз. Так робили ми не відпочиваючи, аж позносили весь набір, а відтак оба слуги лишилися в тій хаті, а я поплив знову до „Гіспаніолї".

Те, що ми зважились вдруге забирати провіянт, видаєся більшою смілістю, як вона була в самім ділі. Ворохобники, що правда, були числом сильнійші від нас, але ми за те були узброєні. Та й з тих людий на острові не мав ані один мушкета при собі, а заким би вони могли були підійти так близько, що були би нас засягнули кулями з пістолетів, то ми мабуть були би хоч половину з них повистрілювали.

Скваєр, що тепер знову був такий самий як давнійше, чекав у вікні на мене. Він привязав лодку, на котру ми в друге наклали набір так борзо, як би від того наше життє зависїло. Та й знову забрали ми маринованого мяса, пороху, сухарів, а до того ще по одному мушкетові і по одній шаблі для скваєра, для мене і для капітана. Що ще лишилося із зброї та пороху, покидали ми в воду, котра тут була на півтретя сяжня глубока, так, що ми виділи, як там в споді на піску світиться до сонця блискуча сталь.

Тепер показався початок відпливу моря і корабель став крутитися коло якоря. З тої сторони, де були обі лодки, чути було якусь розмову, а то нас переконало, що Джус і Гонтер ще безпечні, але то як раз наказувало нам спішитися.

Рідрус уступився тепер із свого становища та спустився до лодки, почім ми обіхали корабель, щоби ще забрати капітана і Смолета.

— Чуєте люди — сказав він — що вам кажу?

З льожі не відповідав ніхто.

— Я до вас говорю, Авраме Ґрею!

Все ще ніхто не відзивався.

— Ґрею — говорив пан Смолет трохи голоснійше — покидаю корабель і приказую вам іти за своїм капітаном. Я знаю, що з вас добрий чоловік та гадаю, що й другі не такі злі, як виглядають. Беру тепер годинник до руки і даю вам трийцять секунд часу, щоби ви прилучилися до мене.

Настала перерва.

— Ходіть же, мій добрий чоловіче — говорив капітан дальше — не давайте так довго на себе чекати. З кождою секундою виставляю на безпечність моє життє і життє моїх товаришів.

Аж ось почувся крик, чути було, що настала бійка і Аврам вибіг з раною від ножа на лиці. Як той пес, на котрого свиснули, біг він до свойого капітана.

— Я вже з вами, пане — сказав він.

В найблизшій хвилі він і капітан спустилися до лодки, а ми відтак зараз відчалили і взялись добре до весел.

(Дальше буде).

ЯК БОРОНЯТЬСЯ ЗВІРЯТА.

Звірята, що кормляться мясною їжою, вміють дуже зручно добувати її. Не легко спастися звірятам від сих хижаків. Та всі звірята і великі й малі дуже боронються о своє житте і то до останньої каплі крови.

Житте кождому миле.

Як людині так і звірині житте є миле і ні одно звіря не віддає його даром. Кожде звіря вміє постояти за себе, кожде намагається всіми силами спастися від ворогів. Його спасають швидкі ноги, кого бистрі очи, кого слух, а хто ратується инакше. Маленького їжака спасають його шпильки: коли він почує небезпеку, тоді звивається в клубок; не доторкнеться тоді його ні вовк, ні собака. Тільки хитрий лис знає спосіб, як дошкулити сідному звіряти.

Заяць боягуз, але хитрий.

Заяць не дожене й вовк. Тай хоч заяць боягуз, але хитрий і меткий. Він уміє поміщати свої сліди, та звести з дороги на манівці. Один заяць вискочив сам із нори, побіг до потока, скочив у воду і біг якийсь час у ділі із водою; відтак вискочив на беріг і знов побіг по березі; а се на те, щоби збити з пантелику гончих собак. Заяць неначе розумів, що собаки не найдуть його слідів під водою.

Другий заяць був ще хитрійший.

Гналися за ним собаки. Він утікав від них скоро-скоро, як лиш ноги несли. Вже сил йому не ставало. В тім побачив по дорозі нору другого зайця: Не довго думаючи, скочив туди. Там сидів господар нори. Заяць вигнав його звідти. Собаки завважали з далека, що заяць скочив у нору і вискочив відти. Вони не пізнали, що то два ріжні заяці і пустилися доганяти утікача, а до нори і не заглянули. А перший заяць так і остався в норі. Там він випочив, а відтак побіг у свояси. Другий же заяць зі свіжими силами всвіб також утекти від утомлених собак.

Вівці вратували зайця.

Оповідають також, що один заяць, спасаючи себе від собак, вліз в овечий хлів і сховався межи вівцями.

Иншого заяця собаки вже в полі здоганяли. Несподівано заяць повернув у бік і кинувся межи стадо овець. Не вспіли собаки отямитися, як заяць сховався в стаді: він заліз між ноги овець. Звідси не могли його ніяк вигнати ні собаки, ні мисливі, ні пастухи. Вівці налякалися собак і побігли по полі, — і заяць побіг із ними, тільки спомежи стада все таки не вийшов. Так він уратував своє житте.

При війську.

Один полковник дуже не любив, коли козак говорив непитаний.

Раз несподівано прийшов він на інспекцію кухні. В коридорі зустрів він двох козаків, які несли великий котел для варення зупи. Задержав він козаків, казав собі подати ложку, зачерпнув, хлюпнув раз-другий і сплюнув: — І це свинство має називатися зупою? Що?

— Один з козаків випрямився і сказав:

— Пане полковнику, голощу слухняно, що це не зупа, а помиї, які несемо виляти!...

В школі.

Учителька: Івасю, скажи мені, чому риби не говорять?

Івась: Ану, нехай пані всадять голову до води, чи зможуть говорити!

Між приятелями.

Я бачив раз нурця, що міг десять хвилин видержати під водою.

— Це ще нічого. Але я був свідком, як оден пірнув під воду і більше не вернув!

Др. Тальон.

ПРО ВІДВАГУ.

(Продовження).

Принц адорував небезпеку, як казав його старий інструктор; він довів се, як відомо, ще ліпше згодом серед обставин, про які знаходимо відомости в тім самім жерелі. Принц уважно стежив за перебігом російсько-турецької війни 1878 р. і повідомляв своїх приятелів про бажання взяти в ній участь. Пізнійше, коли в осени східне питання знов стало актуальним і на Балканах зачалися розрухи, пронц знов хвилюється „Прагну запаху пороху“ — пише він він до свого приятеля капітана Біжа. Коли Англія встряла у війну з Зулюсами на Капляндії, робить він заходи перед герцогом Кембриджським, допустити його до участи в ній, але без висліду. Лише його друга проба, зроблена перед начальним вождем англійської армії, увінчаєтся успіхом...

Не скніти в безпліднім нечинности герцога Райхштадтського, взятися за жовнірське ремесло, довести Франції, що Наполеонід не може завдати брехні свойому імени, стати одним шляхотним жестом — великим і таким способом удесятерити шанси своєї справи — ось певно ті мотиви, що спонукали принца дати себе унести свойому войовничому духови, своїй жадобі ризика, яка перевисшала в нього богато инших почувань.

Прибувши до Каптавну, він спішить дістатися до Дурбану, бо там велися бої. Лист із Дурбану, датований 2-им цвітня, висловлює цісаревій жаль із приводу того, що він прибув запізно, аби брати участь у битві. „Від тоді, як я покинув Каптавн, живу я в стані тривоги і нетерпеливости, в які попадає старий військовий кінь, запряжений до плуга, на звук гармат... Ви знаєте мене досить, щоби представити собі, як гірко я жалую, що не можу бути з тими, що бються. Але я поміщуся на лихій долі“.

Ще пізнійше бажає він удатися на найбільш небезпечні позиції. „Боюся лиш того, щоби не був занадто відважним“, каже герцог Кембриджський. Лорд Гелмсфорд пробував усяких способів, щоби приборкати воєнний запал принца, але компліменти останнього і його запобігливість супроти генерала допровадили до відкликання певних заряджень і до злагодження режиму, якому мав підлягати принц. У маю 1879 р. є він у таборі сера Евеліна Вуда в Камбулі; наражається знов; сер Редверс Буллер, що тоді командував пограничною Light-Force, робить знов представлення в сій справі. В одній з сутичок, в якій брав участь принц, він так загнався наперід, переслідуючи Зулюсів, що мусіли прийти йому на поміч. Схвильований своїми чинами вернув він утішений до табору і не міг спати цілу ніч. В шатрі, де відпочивало кілька Островин, співав він в унесенню воєнні пісні... На другий день полковник Буллер заявив без женади, що зухвалість молодого принца йому зовсім не подобається. Він відхиляв усяку відповідальність у сій справі, не можучи з причини ріжних пересувань неприятеля журитися ще особисто безпекою молодого офіцира, що провокував одну небезпеку по другій. Полковник Редверс Буллер радив генеральному штабови ужити принца до менш небезпечного заняття і дійсно, протягом кількох днів займали його рисованнем плянів. Лорд Гелмсфорд навіть дав писаний наказ не давати принцови покидати ґros армії без особливого дозволу...

Оповіджене тут нами представляє, стан людини, що роскошує в небезпеці. Звичайно є тут подія вибитися на перід, політичний інтерес, бажання не завдати брехні свому імени. Але се моменти другорядні і самі в собі не потрапилиби пхнути його на сю дорогу, як би він був слабодух або за скромний.

Наведений приклад видався нам характеристичним, бо в нім подибуємо елементи, звичайні для сього стану душі: молодечий авантуризм, любов до гри, стан нервозности, приказуюча воля, захоплення акцією. Молодечий авантуризм, який прагне небезпеки з божевільною сміливістю, що переходить звичайні границі й любов до гри виявляє він це з малку в непоборний потяг. Нарешті стан нервозности, звичайний у таких людий, а який в нашім прикладі досягає крайних меж: се людина інтелігентна, навіть блискуча, але без розваги, без нахилу до сталости, з невгасаючою рухливістю, буйною уявою, крайною чутливістю; часом із безмежним розмахом. Вдача, склонна до захоплення, що знає періоди великого мозкового напруження і повного захвату, по яких знов приходили моменти суму і депресії; що все стоїть перед небезпекою психічних забурень та неспокійних ідей: стан душі, що часто стрічається у таких людий. Барбей Д'Оревілі відслонює його нам, коли говорить до одної зі своїх адораторок:

„Так, я людина пристрастий, в постійній боротьбі проти слабостий моєї натури і треба вам сказати, я люблю небезпеку. Маю щось із божевілля відваги“ — тирада любленого артиста і людини, що знала й любила почуття небезпеки.

Зазначимо ще один момент, що стрічається в нашім прикладі: приказуючу волю, брутальну настирливість, майже патольогічний шал, з яким подібні люди силкуються задовольнити свої нахили. Тут наш герой не знає перешкід, підіймається завдання; щоби лише ставити чоло небезпеці, погорджуючи пересторогами і відмовами. Кождий опір душить його і спонукає подвоїти його сили. Нетерпеливість, неспокій цілковито панують над ним. „Він жалує, що не є з тими, хто беться“. Його старалися успокоїти, представити нерозсудність того, що хотів робити. Даремно, бо як раз сі перестороги гнали його на небезпеку. Він мусить бігти їй на зустріч, а вертає втішений, зелектризований, в стані крайного подразнення.

Така любов до небезпеки здибується у людини чину, або в такої, що має нею стати. Але коли ватажок повинен мати її, щоби давати приклад иншим не вагатися, як у нашім прикладі, з божевільною бравурою летіти на небезпеку без приготування, без уложення найдрібнійших детайлів свого пляну.

Ся любов до небезпеки, частиною якої є почуття сили і завзяття, найменше стрічається у жінок. Але є деякі виїмки. Жінка дуже часто дає себе уносити сильним враженням, або штучним емоціям, дуже зближеним у своїй природі до почуття задоволення небезпекою. Доказом того є успіх серед жінок таких спектаклів, що викликують емоції, як російські гори, Looping the Loop, Toboggan, Water Chut, як театральні штуки з часів терору, що викликають делікатне тремтіння нервів від небезпеки, що є одначе ілюзійною.

Нарешті се почування не характеристичне тільки для людського роду; його можна стрінути, як се свідчать певні автори, також у звірят, з осібна у малп:

(Дальше буде).